

RIKSANTIKVAREN
Postboks 1483 Vika
0116 OSLO

Vår dato: 30.06.2025

Vår ref.: 202510286-3 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 25/01130

Høringssvar - Forslag til bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø

Viser til høringsutkast datert 28.04.2025, med forslag til bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø, og takker for utsatt høringsfrist.

NVE følger opp statlig sektoransvar for kulturmiljøer knyttet til vassdrag og energi. Vi eier ingen anlegg og ivaretar ansvaret som myndighetsutøver med virkemidler i blant annet konsesjons- og tilsynsbehandling. Samarbeid er derfor viktig for oss, og vi synes det er svært positivt med en strategi som skal bidra til å samordne innsatsen slik at virkemidler ses i sammenheng for å ivareta kulturmiljøer. Som Riksantikvaren skriver, trenger vi tiltak som legger til rette for dialog og samarbeid mellom ulike instanser og sektorer, forvaltningsnivåer og interessenter.

Kulturmiljøene knyttet til vassdrag og energi går på tvers av deltemaene. Nærhet til kraftproduksjon var helt avgjørende for den tidlige industrien. Etter hvert ble infrastruktur for overføring av kraft over større avstander et viktig premiss for næring og industri. En forståelse av energiproduksjon som helhetlige systemer tett knyttet til landskap og med flere sammenhengende elementer er derfor viktig for deres ivaretagelse.

Kulturminner knyttet til energiproduksjon og -overføring er også utfordrende å bevare fysisk. Anleggene har strenge sikkerhetskrav, vedlikehold kan være svært kostbart og muligheten for gjenbruk kan være begrenset for enkelte elementer. Disse faktorene kan gjøre det spesielt utfordrende å bevare anlegg som har gått ut av drift.

Under hovedutfordringene knyttet til næringers og industriers kulturmiljø kjenner vi derfor spesielt godt igjen punktene:

- for lite helhetlig tilnærming i bevaring og formidling av næringers og industriers kulturmiljø
- krevende bevaring og ombruk

Vi erfarer at en for lite helhetlig tilnærming i bevaring og formidling også henger sammen med punktet:

- kunnskapshull, et utdatert kunnskapsgrunnlag og manglende bevissthet om kulturmiljøverdier, særlig knyttet til industriutviklingen i vår nære historie

Gjennom arbeidet med revidering av våre listeførte kulturminner har vi hatt et tett samarbeid med både regional kulturmiljøforvaltning og Riksantikvaren for å vurdere nye anlegg til listeføring basert på både sektorspesifikke og allmenne kulturhistoriske kriterier. Samarbeidet førte ikke bare til et oppdatert kunnskapsgrunnlag, men også til en reell kompetanseheving og økt forståelse for alle parter i prosjektet. Dette har igjen gitt positive virkninger på samarbeidet i behandlingen av konkrete saker på anleggene. Samarbeidsprosjekter og felles arenaer på tvers av forvaltningsnivåer er svært viktige for å sikre felles kunnskapsgrunnlag og bevissthet om kulturmiljøverdier.

Kontinuerlig utvikling og oppgradering er en del av livsløpet til energianlegg. Sammen med kunnskap er derfor også dokumentasjon et viktig virkemiddel for å ivareta historikken til våre kulturmiljøer. Tilgjengeliggjøring og formidling av denne dokumentasjonen i kombinasjon med historiefortelling er viktig for å øke bevisstheten om kulturmiljøverdiene. Museumssektoren er en viktig samarbeidspart med hensyn til dette aspektet.

Samarbeid på tvers av sektorer er nødvendig for å se kulturmiljøer i sammenheng og sammenstille virkemidler. Eksempler er koordinering av statlig listeføring med fredning etter kulturminneloven for å tilpasse virkemidlene til ivaretagelse av kulturmiljøet. Et annet eksempel kan være midler til miljøtiltak i vassdrag, som inkluderer kulturmiljø, og som fra 2025 er overført fra NVE til KLD ved Miljødirektoratet og Riksantikvaren.

Andre viktige temaer vi vil nevne:

- Kompetanse på tekniske kulturminner i kulturmiljøforvaltningen
 - Fra funksjon til produksjonsutstyr og materialbruk. Dette er viktig for å kunne gjøre gode vurderinger ved innspill til behandling av tiltak.
- Beredskap
 - NVEs kulturminner er som regel i drift og på mange måter «førstelinje» i beredskapssituasjoner. Etter oppfordring fra Riksantikvaren skal vi se nærmere på ROS-analyse for kulturminneverdier etter deres veileder.
- Internasjonalt perspektiv
 - Vi merker økt interesse for sektorens kulturmiljøer både med hensyn til internasjonale forskningsprosjekter og turisme. Det å kunne sette kulturmiljøene våre inn i et utvidet perspektiv øker forståelsen ytterligere for historien vår.
- Handlingsplaner
 - I tillegg til konkrete mål og tiltak, er det viktig at de kommende handlingsplanene tar hensyn til forutsetningene de forskjellige aktørene har med hensyn til roller, ansvar og virkemidler for å sammen kunne ivareta våre kulturmiljøer.

Med hilsen

Arne Bjørn Mildal
Direktør

Martin Schjølberg-Henriksen
Fungerende seksjonssjef

Godkjent av Martin Schjølberg-Henriksen
Seniorrådgiver

Arne Bjørn Mildal
Direktør

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

RIKSANTIKVAREN

Kopimottakerliste: